

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑΝ *

Υπό JEAN MARCHAL

Τακτικού Καθηγητού τῆς Πολιτικῆς Οικονομίας
εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων

Μετὰφρασις

ὑπὸ ΡΕΑΣ ΜΗΝΙΔΑΚΗ - ΤΣΙΤΣΙΚΛΗ

Ἡ γαλλικὴ οἰκονομία περιλαμβάνει ἐκτὸς τοῦ ἀρκετὰ σημαντικοῦ ἰδιωτικοῦ βιομηχανικοῦ τομέως καὶ τὸν δημόσιον βιομηχανικὸν τομέα.

Αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ δημοσίου τομέως ὀφείλου φρεσικὰ ὅπως καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις, νὰ προβαίνουν εἰς ἐπενδύσεις. Θὰ παρουσιάσω αὐτὸν τὸν τομέα εἰς τὰς βασικὰς του γραμμὰς καὶ θὰ ἀναζητήσω βάσει ποίων κριτηρίων λαμβάνονται αἱ ἀποφάσεις δι' ἐπένδυσιν.

Ἡ πείρα εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' πολέμου δεικνύει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ βασικὴ διάκρισις μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς ἀνταγωνισμὸν πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν μονοπώλια ἐντὸς τῆς οἰκονομίας. Πολλοὶ συγγραφεῖς ἀντιτάσσουσιν τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις τοῦ καλουμένου ἀνταγωνιστικοῦ τομέως εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις τοῦ μονοπωλιακοῦ τομέως. Πράγματι, ὁ πρῶτος τομεὺς δὲν εἶναι ἀνταγωνιστικὸς παρὰ μόνον ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν : πολλαὶ ἐπιχειρήσεις, αἱ μὲν δημοσίου, αἱ δὲ ἰδιωτικαὶ προσπαθοῦν νὰ προσελκύσουν ἀγοραστάς, ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι περιορισμένος καὶ αἱ διαστάσεις των εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σημαντικαί. Εἰς τὴν πραγματικότητα, πρόκειται συνήθως διὰ τομέα ὀλιγοπωλιστικόν.

Ὅλαι αἱ ἔρευναι δεικνύουσιν πρὸς ἐκπληξιν μερικῶν ἐρευνητῶν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις δι' ἐπένδυσιν λαμβάνονται κατὰ πολὺ διάφορον τρόπον εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ ἢ ὀλιγοπωλιστικοῦ τομέως καὶ εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν μονοπώλιον. Θὰ μελετήσωμεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς μὲν καὶ τὰς δέ.

* Καίμενον διαλέξας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης τὸν Μάιον 1965.

I

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἰδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ἐκ πρώτης ὄψεως, αἱ ἐπενδύσεις τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ ἢ ὀλιγοπωλιαστικοῦ τομέως πραγματοποιοῦνται μὲ κριτήρια παραπλήσια πρὸς τὰ κριτήρια τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τοὺς ἰδίους κλάδους παραγωγῆς. Ἡ διαφορά τῶν θεσμῶν φαίνεται νὰ μὴν ἐξασχῆ ἐπίδρασιν εἰς αὐτὸν τὸν τομέα.

Ἐκ πρώτης ὄψεως δύο δικαιολογίαι δύνανται νὰ ἐρμηνεύσουν αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸν ἐκ πρώτης ὄψεως, γεγονός. Τὸ πρῶτον εἶναι ὅτι, αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις, τοῦ ἐν λόγῳ τομέως δὲν ἔχουν πρὸς τὸ παρὸν προνόμια ὡς πρὸς τὴν χρηματοδότησιν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἀνταγωνιστάς των. Ἡ δευτέρα εἶναι ὅτι ἀνευ μονοπωλίου αὐταὶ αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι ὑποχρεωμένοι ὅπως καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸν μηχανισμόν ἀγορᾶς καὶ νὰ ὑποστοῦν πλήρως τὴν πίεσιν αὐτῆς.

Α) Μολοντί αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς γνώμην ἀρκετὰ διαδεδομένην εἰς τὴν Γαλλίαν, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι αἱ ἐν λόγῳ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις δὲν ἔχουν προνόμια ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρηματοδότησιν των ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἰδιωτικάς, αἱ ὁποῖαι τὰς ἀνταγωνίζονται. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταὶ διακρίνονται εἰς δύο ομάδας.

Ὁρισμένοι, παρ' ὅλον τὸν δημόσιον χαρακτήρα των, ἀποφεύγουν πᾶσαν ἰδιαιτέραν ἐξάρτησιν, ἀντιθέτως ἄλλαι ἐξυπηρετοῦν τὸ γενικὸν συμφέρον.

α) Μεταξὺ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότης καθήλου δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπομένως δὲν ὑπόκεινται εἰς καμμίαν ἰδιαιτέραν ἐξάρτησιν, ἡ πλέον γνωστὴ εἶναι ἡ δημοσία διαχείρισις Ρενώ, ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου διὰ κρατικοποιήσεως ἐργοστασίων τὰ ὁποῖα ἦσαν ἰδιοκτησία τοῦ Καρόλου Ρενώ, ἐπειδὴ οὗτος συνειργάσθη μετὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ δημοσία διαχείρισις Ρενώ διαθέτει ἐν πλεονέκτῃ. Ἄντι νὰ ἔχη ὡς μετόχους σημαντικὸν ἀριθμὸν ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπαιτοῦν μερίσματα, ἀρκετὰ σημαντικά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κατανέμονται κατ' ἔτος, εὐρίσκεται πρὸ ἐνὸς μετόχου μοναδικοῦ, τοῦ δημοσίου τὸ ὁποῖον δέχεται εὐκολώτερον νὰ μὴν λαμβάνῃ μερίσματα ἢ νὰ λαμβάνῃ μόνον μερίσματα περιωρισμένα. Εἰς αὐτὸ δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν ὅτι ἐὰν τὰ 50% τῶν κερδῶν τῆς δημοσίας διαχειρίσεως, περιέρχονται εἰς τὸ δημόσιον ὡς μέτοχον, τὰ 50% τὰ ὁποῖα ἀπομένουν, περιέρχονται εἰς τὸ προσωπικὸν καὶ ὅτι ἡ πίεσις, ἡ ὁποία ἀσχεῖται ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ δι' ὀγκώδεις ἀπολήψεις εἶναι τοῦλάχιστον ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ πρὸς τὴν πίεσιν τὴν ἀσχοιμένην ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν μετόχων.

Ἄλλὰ πρέπει ἐπίσης νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἂν ἡ δημοσία διαχείρισις Ρενώ δὲν ἔχει ἰδιώτας μετόχους, δὲν δύναται, ὅταν ἔχη ἀνάγκην κεφαλαίων, νὰ προσφύγῃ εἰς αὐξήσιν κεφαλαίου διὰ πωλήσεως μετοχῶν εἰς τὸ κοινόν. Δύνα-

ται μόνον νά συνάψη δάνεια τραπεζικά ή νά εκδώση όμολογίας. 'Αλλά και εις τήν μίαν και εις τήν άλλην περίπτωσηιν είναι αναγκασμένη νά αναλάβη τήν πληρωμήν τόκων και χρεωλυσιών, ή όποία κινδυνεύει νά καταστή υπέρογκος. 'Εξ άλλου προκύπτει ότι ή δημοσία διαχειρίσις Ρενώ ένεργει όπως αί ιδιωτικά επιχειρήσεις τού κλάδου της και έπροτίμησε νά χρηματοδοτήσει τó μεγαλύτερον μέρος τών επενδύσεών της διά αυτόχρηματοδότησεως. 'Η 'Εταιρεία Πεζώ ή όποία είναι ιδιωτική επιχείρησις, ανεπτύχθη διά εισφοράς νέου χρήματος τών μετόχων, ή όποία δέν αντιπροσωπεύει παρά μόνον 5% τού συνόλου τών επενδύσεών της. Αυτόχρηματοδοτείται λοιπόν εις εύρειαν έκτασιν όπως και ή δημοσία διαχειρίσις Ρενώ. Αύτή έξ άλλου δέν έχει ούτε φορολογικά προνόμια, ούτε οίανδήποτε έμμεσον βοήθειαν, άν και χάρις εις τó σχέδιον Μάρσαλ άναιμιφιδόλως έλαβε περισσότερον έξοπλισμόν από τούς ιδιώτας ανταγωνιστάς της. 'Αλλά αυτό όφείλεται εις τó ότι οι ιδιώται ανταγωνιστάι της δεικνύουν μικρότερον δυναμισμόν και δέν πιστεύουν εις τήν ανάπτυξιν τής αγοράς τού αυτόκινητου και ώς εκ τούτου ήρνήθησαν έν μέρος παροχών, αί όποίαι έπροτάθησαν εις αυτούς εκ μέρους τού δημοσίου.

Τελικώς ή δημοσία διαχειρίσις Ρενώ δέν λαμβάνει παρά όλίγα παραγγελίας τού δημοσίου και άλλων έθνικών επιχειρήσεων. Αί παραγγέλαι τού στρατού, κυρίως, δίδονται εις τήν Σίμκα και τήν Μπερζιέ, αί όποίαι είναι ιδιωτικά επιχειρήσεις, παρά εις τήν Σαβιέμ, ή όποία είναι ύποκατάστημα Ρενώ διά τήν κατασκευήν βαρέων όχημάτων.

6) Μεταξύ τών εταιρειών, αί όποίαι εκτελούν έργον γενικού ενδιαφέροντος, ή έχουν ιδιωτικόν χαρακτήρα, χωρίς νά απολαύουν ένός μονοπωλίου, πρέπει νά αναφέρωμεν εις τόν κλάδον τών θαλασσίων μεταφορών τήν Κομπανί Ζενεράλ Τρανσατλαντίκ και τήν Μεσσαζερι Μαρτιμί. Τó 1959 αί δύο αύται επιχειρήσεις όπου τó δημόσιον έχει τήν πλειοψηφίαν τών μετοχών, έπραγματοποίησαν 32,5% τού κύκλου εργασιών τού κλάδου. 'Ως εκ τούτου απέχουν πολύ από τó νά έχουν τó μονοπώλιον. 'Εν τούτοις, τó κράτος τάς ύποχρεώνει νά επιμισθούσιν τήν εκμετάλλευσιν ώρισμένων γραμμών, μη άποδοτικών, ή νά εξασφαλίσουν συχνότητα δρομολογίων άσυμβίβαστον πρός καλήν άπόδοσιν, είτε διά λόγους γοήτρου, όπως εις τόν 'Ατλαντικόν—είτε διά λόγους έθνικούς—όπως ή συνδεσις με τήν Κορσικήν και με τήν Νέαν Καληδονίαν. 'Εως τó 1954 αί ιδιωτικά έταρειαί, όπως και αί δημόσιαι, έπωφελήθησαν σημαντικής κρατικής ενίσχύσεως διά νά επιτύχουν τήν άνανέωσιν τού στόλου των. Αύτή ή βοήθεια ήτο ή συνέπεια τών ύποχρεώσεων, αί όποίαι άνελήφθησαν κατά τήν διάρκειαν τού πολέμου με τήν έπίταξιν τών πλοίων.

'Από τó 1954 έγένετο διάκρισις τών ιδιωτικών και τών δημοσίων επιχειρήσεων. Και αί μέν και αί δε έπιχορηγούνται υπό τού δημοσίου εις τρόπον ώστε νά καταβάλουν έξ ιδίων μόνον 4,5% τόκον επί τών δανείων διά τών όποίων

πραγματοποιούνται επενδύσεις, σύμφωνα προς τὰ κρατικά σχέδια. Ἀμφότερα λαμβάνουν δάνεια μακροπρόθεσμα ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν πιστωτικὸν ἴδρυμα διὰ τὴν χρηματοδότησιν ἐπενδύσεων συμφώνων πρὸς τὰ ἐν ἰσχύϊ κρατικά σχέδια. Ἀλλὰ ἐπὶ πλεόν αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις καὶ μόνον αὐταὶ λαμβάνουν ἐπιχορηγήσεις.

Κατ' ἀρχὴν αἱ ἐπιχορηγήσεις αὐταὶ εἶναι προωρισμέναι νὰ καλύπτουν τὰ ἐξόδα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἀπὸ τὴν διατήρησιν συνδέσεων ὄχι ἀποδοτικῶν. Ἐρωτᾶται ἂν αἱ ἐπιχορηγήσεις αὐταὶ εἶναι καλῶς προσηρμοσμένοι εἰς τὸ ἀντικείμενον διὰ τὸ ὅποιον προορίζονται καὶ ἂν δὲν ὑπερβαίνουν εἰς χρειάζεται εἶναι συζητήσιμον. Ἐν τούτοις θὰ ἠδύνατο νὰ παρατηρηθῆ ὅτι αἱ ἐπιχορηγήσεις ἔχουν ἐπινοηθῆ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ προτρέπουν τὰς ἐπιχειρήσεις νὰ ἐπιτύχουν ἰσοσκέλισιν. Ὅταν δηλαδή ἡ ἐκμετάλλευσίς εἶναι περισσότερον ἀποδοτικὴ ἀπὸ ὅτι προεβλέπετο καὶ ὅταν ἐπομένως ἡ ἐπιχορήγησις ἡ ἀναγκαία πρὸς ἰσοσκέλισιν δαπανῶν καὶ εἰσπράξεων δὲν φθάνει τὸ ὄριον, τὸ ὅποιον προεβλέπετο, τὸ κράτος δίδει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τὸ ἥμισυ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς ἐπιχορηγήσεως καὶ τοῦ ἀρχικῶς καθορισθέντος ἀνωτάτου ὁρίου. Ἐκείνο τὸ ὅποιον εἶναι περισσότερον σημαντικὸν εἶναι ὅτι αὐταὶ αἱ ἐπιχορηγήσεις ὑπὸκεινται εἰς συνεχῆ περιορισμὸν.

Διὰ τὴν Κομπανὶ Ζενεράλ Τρανσατλαντίκ, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὡς παράδειγμα, ἡ ἐπιχορήγησις ἀντεπροσώπευε 34,5% τῶν εἰσπράξεων τῆς ἐκμεταλλεύσεως χρήσεως τὸ 1934, 15,5% τὸ 1938, 9% τὸ 1956 καὶ 4,6% τὸ 1959. Ἄν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐπιχορήγησις ἀντιπροσωπεύει πλεονέκτημα διὰ τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα τείνει νὰ ἐξαφανισθῆ.

Εἰς τὸ σύνολον δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ ἢ ὀλιγοπωλιακοῦ τομέως τείνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως χρηματοδοτήσεως νὰ περιέλθουν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ κλάδου των, ἐρωτᾶται ὅμως ἂν αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο ἀρκετὸν νὰ ὀδηγήσῃ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν αὐτὴν πολιτικὴν ἐπενδύσεων ἂν ἡ πίεσις τῆς ἀγορᾶς ἤσκειτο ἐπὶ τῶν μὲν καὶ ἐπὶ τῶν δέ.

Β) Ὅλοι οἱ ἐρευνῆται εἶναι σύμφωνα ὅτι αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις συντέλεσαν πολὺ εἰς τὴν ἔντασιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν αὐξησιν τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου. Τὸ ὕψος τῶν ἐπενδύσεων τῆς δημοσίας διαχειρίσεως Ρενώ ἐν σχέσει πρὸς τὸν κύκλον ἐργασιῶν ὑπερέβη ἕως τὸ 1956 αὐτὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν τῆς. Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ὅταν οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι κινδυνεύουν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἐξασφαλίσεως ἀποτελεσματικότητος καὶ ὅταν ἐνδιαφέρονται πολὺ διὰ τὴν τεχνικὴν ἔχουν περισσότερον δυναμισμὸν, ἀπὸ τοὺς ἰδιώτας κεφαλαιούχους, οἱ ὅποιοι ἀποβλέπουν κυρίως εἰς κέρδη καὶ εἶναι πολὺ ἐπιφυλακτικοὶ διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἐναντίον κάθε κινδύνου.

Ἐρωτᾶται ἂν ἔπρεπε νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἢ τοῦ ὀλιγοπωλιακοῦ τοιμέως, αἱ ἐπενδύσεις ἔγιναν κατὰ τρόπον διαφορετικὸν ἀπὸ ὅτι εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, κατὰ τρόπον περισσότερον ὀρθολογιστικὸν καὶ ὅτι λαμβάνουν περισσότερον ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα τῆς Ἑθνικῆς κοινότητος. Πολὺ δύσκολος εἶναι ἡ ἀπάντησις. Αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις ἔχουν ἐπιδείξει μεγάλην φροντίδα ὀρθολογισμοῦ. Συνέστησαν ὑπηρεσίας ἐρευνῶν, αἱ ὁποῖαι εἰργάσθησαν πολὺ. Ἀλλὰ εἶναι πολὺ δύσκολος νὰ κρίνωμεν ἔαν τὸ γενικὸν συμφέρον ἰκανοποιήθη. Αὐτὸ τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ἀκριθῶς τὸ αὐτό, ἀλλὰ καὶ δὲν μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τοῦ θέματος, εἶναι τὸ ἔαν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπενδύσεων, αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις ἐξεβάσθησαν τὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἐπιλέξει.

Τὸ παράδειγμα τῆς βιομηχανίας αὐτοκινήτων δεικνύει πῶς ὄχι. Οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ οἱ ὁποῖοι ἐτέθησαν ἀπὸ τὰ διαδοχικὰ πολυετῆ σχέδια, ἦσαν ἐμπνευσμένοι ἐκ τῆς μερίμνης νὰ ἰκανοποιήσουν τὴν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν ζήτησιν, ἀλλὰ κυρίως νὰ περιορίσουν τὴν ἐπέκτασιν μιᾶς βιομηχανίας, ἢ ὅποια μακροχρονίως κινδυνεύει νὰ ἀναπτυχθῇ περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀνάγκας. (Ὅταν ἐπιτευχθῇ ὠριαμένον ὄριον κορεσμοῦ δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ἡ ἐκμετάλλευσις. Τὰ ἐκάστοτε καθοριζόμενα ἀντικείμενα ὑπερεπληρώθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ κλάδου καὶ εἰς εὐρείαν ἔκτασιν χάρις εἰς τὴν δημοσίαν ἐπιχείρησιν. Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τρίτου σχεδίου, χαρακτηριστικῶς, ἡ βιομηχανία αὐτοκινήτου προηγείτο τῶν προβλέψεων κατὰ ἓν ἔτος τὸ 1958 καὶ κατὰ δύο τὸ 1959. Αὐτὸ ἀντιπροσώπευε πλεόνασμα 1.450.000 αὐτοκινήτων.

Ἐρωτᾶται πῶς ἐξηγεῖται αὐτό. Βασικῶς ἀπὸ τὴν διάρθρωσιν τοῦ κλάδου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τύπον ὀλιγοπωλίου. Αἱ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεις καὶ κυρίως ἡ δημοσία διαχειρίσις Ρενώ ἐπεδόθησαν εἰς πολιτικὴν ἢ ὅποια ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θέσεώς των, εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν ὑπὸ τὴν ἔνοιαν, τὴν ὅποιαν ὁ Stackelberg δίδει εἰς αὐτὸν τὸν ὄρον, θέσιν κυριαρχίας. Προέβησαν εἰς ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἐπιτεθοῦν. Αὐτὸ τὰς ὠδήγησεν εἰς τὸ νὰ αὐξήσουν σημαντικὰ τὴν παραγωγὴν των καὶ νὰ τὴν αὐξήσουν περισσότερον ἀπ' ὅτι εὐρέθῃ σκόπιμον ἀπὸ τοὺς εἰδικούς τοῦ σχεδίου.

Ἀγόμεθα λοιπὸν εἰς διαπίστωσιν πολὺ σημαντικὴν, ἥτοι ὅτι διὰ δημοσίας ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ τοιμέως ἡ ἐπίδρασις τῆς ὀλιγοπωλιαστικῆς διάρθρωσεως τῆς ἀγορᾶς ἀπεδείχθη ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ προγράμματος. Ἀνταγωνιζόμεναι μὲ μικρὸν ἀριθμὸν ἐπιχειρήσεων μεγάλων αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις ὑπεχρεώθησαν παρ' ὅλην τὴν φροντίδα τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ἢ ὅποια πρέπει νὰ τὰς καθοδηγῇ, νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰς κατευθυντήριους γραμμὰς τοῦ προγράμματος καὶ νὰ ἐφαρμόσουν πολιτικὴν ὀλιγοπωλιαστικῆς ἐπιχειρήσεως ὁμοίαν μὲ τὴν πολιτικὴν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἴσως μάλιστα ἐφήρμοσαν αὐτὴν τὴν πολιτικὴν μὲ περισσοτέραν δραστηριότητα.

Τὸ γεγονός θὰ ἦτο ἀνεξήγητον, ἐὰν δὲν προσεθέταμεν ὅτι ἀντιθέτως ἀπ' ὅτι φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, τὰ μέσα ἐνεργείας τῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀρχῶν νὰ ὀδηγήσουν τὰς ἐπιχειρήσεις νὰ σεβασθοῦν τὸ πρόγραμμα ἀπεκαλίφθησαν συχνὰ ὀλιγώτερον ἀποτελεσματικὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις ἀπὸ ὅτι τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἡ πολιτικὴ ἐπενδύσεων τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ τομέως δὲν παρουσιάζει καμμίαν διαφορὰν μετὰ τὴν πολιτικὴν ἐπενδύσεων μιᾶς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐρωτᾶται ἤδη ποία εἶναι ἡ πολιτικὴ τῶν ἐπενδύσεων τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων τοῦ μονοπωλιακοῦ τομέως.

II

Ἡ πολιτικὴ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι ἔχουν μονοπώλιον ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ τῶν πραγμάτων, ἔχουν τρία χαρακτηριστικά :

1) Διαθέτουν προνόμια ὡς πρὸς τὴν χρηματοδότησίν των.
2) Παρὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτὴν δὲν κατορθώνουν νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὰς ἐπενδύσεις των παρὰ ἀτελεῖ ὀρθολογισμὸν.

3) Ἡ πολιτικὴ των, παρουσιάζει ἐν τούτοις πλεονεκτήματα εἰδικὰ ἐν σχέσει πρὸς τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

A. Ἡ ὑπαρξίς προνομίων ὡς πρὸς τὴν χρηματοδότησίν των δὲν προκύπτει παρὰ ἐν μέρει ἀπὸ τὰς ἀρχάς. Εἰς εὐρείαν κλίμακα εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπ' αὐτῶν πιέσεων ἐκ μέρους ὄσων ἐπωφελοῦνται.

α) Τὰ προνόμια ἀπὸ ἀπόψεως χρηματοδοτήσεως τῶν δημοσίων μονοπωλιακῶν ἐπιχειρήσεων συνίστανται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν κεφαλαίου, εἰς ἐπιδοτήσεις διαφόρων εἰδῶν καὶ εἰς δάνεια μετὰ χαμηλότερον τόκον.

1) Διὰ τοῦ ὄρου ἐξασφάλισης κεφαλαίου ἐννοοῦμεν ποσὰ, τὰ ὁποῖα τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τοῦ δημοσίου διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πληρώσῃ τόκον ἀσήμαντον, χωρὶς ὑποχρέωσιν ἐξοφλήσεως. Ἐἶναι γενικῶς παραδεκτὸν ὅτι αὐταὶ αἱ προκαταβολαὶ συνιστοῦν ἐν εἶδος ἀνταλλάγματος, ὅτι αἱ δημοσίου ἐπιχειρήσεις δὲν δύνανται νὰ προβοῦν εἰς αὐξήσεις κεφαλαίου, ἀφοῦ δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑποχρέωσιν ἐξοφλήσεως του εἰς μίαν καθωρισμένην ἡμερομηνίαν.

Ἡ δικαιολογία δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ, ἀλλὰ ἡ ἐφαρμογὴ εἶναι λεπτή.

Διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν καλῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν δαπάνην ἐκδόσεως μετοχῶν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ προβοῦν ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ δώσωμεν εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις πλεονέκτημα ἀπολύτως ἴσον. Δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν ὅτι αἱ ἐπιχορηγήσεις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν συχνὰ ὑπερβαίνουν αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα.

2. Εἰς τὴν ἐξασφάλισιν κεφαλαίου προστίθενται ἐπιδοτήσεις ἐκμεταλλεύσεως, ἔγκαταστάσεων, ἢ ἐξασφάλισεως τῆς ἰσορροπίας. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιδοτήσεων θεωροῦνται ὡς ἀντάλλαγμα ὑπηρεσιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν. Πρὸ

μερικῶν ἐτῶν ἢ ἑταιρεία Αἶρ Φράνς ὑπεχρεώθη νὰ χρησιμοποιοῦσιν γαλλικὰ ἀεροπλάνα Μπρεγκέ τῶν ὁποίων ἡ δαπάνη ὑπερέβαινε τὴν δαπάνην τῶν ἀντιστοιχῶν ξένων ἀεροπλάνων. Ἡ Αἶρ Φράνς ἔλαβε ὡς ἀντάλλαγμα μίαν ἐπιχορηγήσιν. Αὐτὴ ἐδικαιολογεῖτο. Τὸ ζήτημα εἶναι ἐὰν ἡ ἐμμέσως δοθεῖσα βοήθεια εἰς τὴν ἑταιρίαν Μπρεγκέ ἐδικαιολογήθη κάπως.

3. Αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις τέλος λαμβάνουν δάνεια μὲ χαμηλὸν τόκον, ἀπὸ τὸ ταμεῖον Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως καὶ ἐκ τοῦ Ταμείου Παρακαταθηρῶν καὶ Δανείων. Τὰ ἐν λόγῳ δάνεια χρηματοδοτοῦν περίπου 35% τῶν ἐπενδύσεων τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Ἰσχυρίζονται μερικοὶ ὅτι δάνεια τοῦ ἰδίου τύπου δίδονται, εἰς ἄλλους κλάδους, εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τὰ πλέον σημαντικὰ δάνεια ἔχουν δοθῆ εἰς δημοσίας μονοπωλιακὰς ἐπιχειρήσεις.

β) Εἰς τὸ σύνολον φαίνεται ὅτι αἱ δημόσιαι μονοπωλιακαὶ ἐπιχειρήσεις ἔχουν πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια δικαιολογοῦνται κακῶς, ἢ τὰ ὅποια δικαιολογοῦνται ἀνεπαρκῶς.

Μερικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι εἰς τοὺς περισσοτέρους κλάδους ὅπου ὑπάρχουν δημόσιαι μονοπωλιακαὶ ἐπιχειρήσεις ἡ τεχνικὴ ἐπιβάλλει τὴν χρησιμοποίησιν τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ σημαντικοῦ καὶ ὅτι ὁ συντελεστὴς κεφαλαίου εἶναι ὑψηλός. Αὗται αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ἐξασφαλίσουν χρηματοδότησιν ἐξῆχως σημαντικὴν.

Ἀλλὰ ἐὰν αὐτὴ ἡ κατάστασις δύναται νὰ δικαιολογήσῃ βοήθειαν κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς ἐπιχειρήσεως δὲν δικαιολογεῖ καθόλου συστηματικὸν περιορισμὸν τῶν δαπανῶν δι' ἀποσβέσεις. Διὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιμυσθοῦν τὰς ἀνωτέρω δαπάνας, ἀρκεῖ αἱ τιμαὶ πωλήσεως τῶν προϊόντων ἢ τῶν παρεχομένων ὑπηρεσιῶν νὰ εἶναι καθωρισμένοι εἰς ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον.

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιχειρηματολογίαν ἀντιτείνεται ὅτι ἂν ἐπιτρέπεται εἰς τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις νὰ ὑψώνουν τὰς τιμὰς των, ὅταν τὰ δῆρα των ἀξάνουν, αἱ ἀρχαὶ ἐνισχύουν τὰς πληθωριστικὰς τάσεις. Ἐπίσης εἰς μερικὰς ἐποχὰς καὶ ἰδίως τὸ 1957 ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἀντέστη συστηματικῶς εἰς τὴν ὑψωσιν τῶν τιμολογίων τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Ὡς ἀντάλλαγμα τοὺς ἐδίδαν ἐπιδότησιν.

Μία τοιαύτη πολιτικὴ παρουσιάζει μειονεκτήματα σοβαρά. Ἐπιβάλλει εἰς τὸ Δημόσιον ἐπιδύρουνσιν, ἢ ὅποια θὰ πρέπει νὰ καλυφθῆ διὰ φορολογικῶν ἢ νομισματικῶν μέτρων, μὲ κίνδυνον νὰ τροφοδοτησῆ δι' ἄλλης ὁδοῦ τὴν πληθωριστικὴν τάσιν, τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ σταματήσωμεν.

Ἀλλὰ κυρίως ὅσοι ἀνατίθενται εἰς τὸν καθορισμὸν τιμῆς πωλήσεως, ἢ ὅποια καλύπτει τὴν δαπάνην δι' ὠρισμένα προϊόντα, προβάλλεται αὐτὸ τὸ ὅποιον μερικοὶ ἀποκαλοῦν ἀλήθειαν τῆς τιμῆς καὶ διαστρέφουν τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀποκαθίσταται ἡ γενικὴ ἰσοροπία τῆς οἰκονομίας. Αἱ τιμαὶ δὲν ἐκφράζουν πλέον τὰς συνθήκας παραγωγῆς, οὔτε τὰς ἐπιθυμίας τῶν καταναλω-

των, διότι μερικοί έχουν τεχνικώς μειωθή διά της επιδοτήσεως, ἐνῷ ἄλλοι ἐπὶ των ὁποίων μετετοπίσθη τὸ βάρος διὰ μέσον της φορολογίας ἢ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἔχουν ὑψωθῆ.

Β. Ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας δὲν θὰ ἐκπλαγῆ κανεὶς καὶ εἶναι τὸ δεύτερον σημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιμείνωμεν - ὅταν διαπιστώσωμεν ὅτι αἱ δημόσιαι μονοπωλιακαὶ ἐπιχειρήσεις, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχουν παρὰ μόνον μερικῶς ὀρθολογισμὸν εἰς τὰς ἐπενδύσεις των.

Ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκάστης των δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ἰδίως εἰς τὴν ἐθνικὴν ἑταιρείαν των Γαλλικῶν σιδηροδρόμων καὶ εἰς τὴν δημοσίαν ἐπιχείρησιν Ἡλεκτρισμοῦ τῆς Γαλλίας, μεγάλη προσπάθεια κατεβλήθη διὰ νὰ κατανεμηθοῦν ὀρθολογιστικῶς αἱ ἐπενδύσεις.

Ἄλλὰ ἀπὸ τὸν ἓνα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἄλλον κλάδον ἢ κατάστασις εἶναι χειροτέρα. Αὐτὸ κυρίως φαίνεται, ὅταν ἀσχολούμεθα μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ συντονισμοῦ, κατὰ κλάδους οἱ ὅποιοι παράγουν ἀγαθὰ ἢ ὑπηρεσίας τὰ ὅποια ἐν μέρει ὑποκαθίστανται ἀνὰ μεταξὺ των.

Ὡςτὼ συμβαίνει εἰς τὸν τομέα της ἐνεργείας μὲ τὸν ἄνθρακα, τὸ φωταέριον, τὸ ἠλεκτρικὸν καὶ τὸ πετρέλαιον καὶ εἰς τὸ πεδῖον των μεταφορῶν, ὅπου τοῦλάχιστον εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἔχομεν τὴν δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξὺ τοῦ σιδηροδρόμου, της διώρυγος, της ὁδοῦ ἢ τοῦ ἀέρος. Θὰ ἦτο συμφέρον προφανῶς τὸ ἐν λόγῳ προῖόν ἢ ὑπηρεσία νὰ προμηθεύεται εἰς τοὺς καταναλωτὰς κατὰ τὸν πλέον οἰκονομικὸν διὰ τὸ σύνολον τρόπον.

Ἡ πρακτικὴ μαρτυρεῖ συνεργασίαν πολὺ ἀνεπαρκῆ, ὅχι μόνον ὅταν δικαιολογηται ἐν μέρει μεταξὺ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, π.χ. πετρελαιοειδῶν καὶ δημοσίων ἐπιχειρήσεων ὅπως εἶναι ἡ δημοσία ἐπιχείρησις Ἡλεκτρισμοῦ τῆς Γαλλίας, ἢ ἡ Δημοσία Ἐπιχείρησις ἀνθρακωρυχείων τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι τελείως ἀδικαιολόγητον, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς σχέσεις των δημοσίων ἐπιχειρήσεων μεταξὺ των.

Δυνατὸν γὰρ δοθοῦν πολλὰ παραδείγματα αὐτοῦ τοῦ ἀνεπαρκοῦς συντονισμοῦ. Ἡ Ἐθνικὴ ἑταιρία των γαλλικῶν σιδηροδρόμων κατὰ τὸν νόμον της 9 Ἀπριλίου 1946 διετήρησε τὴν παραχώρησιν των πεδιάδων ὅπου ἐπραγματοποίησε ἀνέκαθεν ἐνεργειακὰς ἐπενδύσεις. Διαθέτει 19 ἐργοστάσια συνολικῆς δυναμικότητος 1.600 ἑκατομμυρίων κιλοβάτ παραγωγῆς ὑδροηλεκτρικῆς, ἐπὶ 30 δισεκατομμυρίων τὸ 1961.

Ἡ τιμὴ κόστους αὐτῆς της ἐνεργείας εἶναι πολὺ χαμηλὴ λόγῳ τοῦ ποιοῦ των τοποθεσιῶν.

Ἡ ἐκτέλεσις συμπληρωματικῶν ἐπενδύσεων εἰς αὐτὰς τὰς πεδιάδας θ' ἀπετέλῃ ἐπένδυσιν, της ὁποίας ἢ ἀπόδοσις θὰ εἶναι μεγαλυτέρα της ἀπόδοσεως των ἐπενδύσεων, εἰς τὰς ὁποίας προβαίνει ἡ Δημοσία ἐπιχείρησις Ἡλεκτρισμοῦ τῆς Γαλλίας εἰς περιοχὰς. Ἐν τούτοις ἔλλειψι πιστώσεως, ἡ Ἐθνικὴ ἑταιρία των γαλλικῶν σιδηροδρόμων δὲν ἐξεμεταλλεύθη αὐτὴν τὴν δυνατότητα. Ὡς-

τως αἱ ὀριακαὶ ἐγκαταστάσεις τῶν δύο δημοσίων ἐπιχειρήσεων αὐτῶν πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τῶ νὰ ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀπόδοσιν.

Ἄλλο παράδειγμα δίδεται ἀπὸ τὴν ἐταιρείαν Αἶρ Φράνς, ἡ ὅποια ἀντιθέτως πρὸς τοὺς περισσότερους ἀεροπορικοὺς μεταφορεῖς πραγματοποιεῖ μόνη τῆς ἑαυτῆς μόνον τὴν μικρὰν ἀλλὰ καὶ τὴν μεγάλην συντήρησιν τῶν ἀεροπλάνων τῆς. Διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτὴ ἡ Αἶρ Φράνς ἐδημιούργησε συνεργεῖα, τὰ ὅποια ἀνταποκρίνονται πρὸς μίαν ἐπένδυσιν. Ἄλλὰ αὐτὰ τὰ συνεργεῖα δὲν ἀπασχολοῦνται πλήρως.

Συγχρόνως ἄλλαι δημόσιαι ἐπιχειρήσεις, ὅπως αἱ ἐταιρεῖαι ἀεροναυτικῶν κατασκευῶν, αἱ ὅποιαὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπασχοληθοῦν μὲ τὴν συντήρησιν τῶν ἀεροπλάνων, εὐρίσκονται εἰς δύσκολον θέσιν ἑλλείψει ἀρκετῶν παραγγελιῶν. Ὑπάρχει προφανῶς ὑπερεπένδυσις.

Αὕτῃ ἡ κατάστασις ἐξηγεῖται χωρὶς νὰ δικαιολογῆται ἀπὸ πολλὰς αἰτίας:

α) Ἡ πολιτικὴ ἐπένδυσιν στηρίζεται ἐπὶ συστημάτων τιμῶν καὶ δαπανῶν, τὰ ὅποια ἔν τινι μέτρῳ, διαστρεβλώνονται ἀπὸ παρεμβάσεις τοῦ κράτους εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μισθοὺς, δὲν ὑπάρχει συντονισμὸς τῆς πολιτικῆς, ἡ ὅποια ἀκολουθεῖται ὑπὸ τῶν διαφόρων δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Ἀνίσου ὠφελιμότητος μέσα χρηματοδοτήσεως δίδονται εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις. Ἡ πολιτικὴ πρόυπολογισμῶ δὲν εἶναι ἐναρμονισμένη. Ὀρισμέναι ἐπιχειρήσεις ἀποθλέπουν εἰς τὴν ἰσορροπίαν, ἄλλαι δέχονται ἑλλεῖμμα, ἄλλαι πάλιν πραγματοποιοῦν πλεονάσματα. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, ὅπως τὸ ἔχομεν ἴδῃ ὑπογραμμίζει, ἡ σχέση ἐπιχειρήσεως καὶ κόστους ποικίλει ἀπὸ τὴν μίαν ἐπιχειρήσιν εἰς τὴν ἄλλην, ἡ δὲ σημασία τῶν τιμῶν μεταβάλλεται.

β) Εἰς πολλοὺς τομείους, αἱ ὅποιοι καλύπτονται ὑπὸ δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ἐπικρατεῖ μεγάλη ἀβεβαιότης ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέλλον. Δὲν δυνάμεθα νὰ δεβαιώσομεν ὅτι μεγάλαι μεταβολαὶ θὰ ἐπέλθουν εἰς τὴν τεχνικὴν, ἀλλὰ αὐταὶ εἶναι ἐνδεχόμεναι. Εἰς τὸ πεδίον τῆς ἐνεργείας, δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια θὰ λάθῃ θέσιν ὀλοῦν περισσότερο σημαντικὴν. Οἱ τεχνικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ σιδηρουργία θὰ δύναται νὰ προβῇ εἰς ἄμεσον περιορισμὸν τῶν ἀναγκαιούτων ὀρυκτῶν καὶ στερεῶν καυσίμων. Εἰς τὸν τομέα τῶν μεταφορῶν, ἀναμένεται ἐπέκτασις τῶν ἀεροπορικῶν μεταφορῶν καὶ προσαρμογὴ τοῦ ναυτικοῦ ἐξοπλισμοῦ πρὸς λαϊκὸν τουρισμὸν.

Αὐταὶ αἱ μεταβολαὶ εἶναι εὐκόλως νὰ προβλεφθοῦν ἀλλὰ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν σχετικῶν τιμῶν, εἶναι δύσκολος. Ἐπενδύσεις ὀρθολογικαὶ εἶναι ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας σχεδὸν ἀδύνατοι.

γ) Τέλος πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν τῆς διοικήσεως, ἡ ὅποια διέπει τὰς ἐπενδύσεις τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ὑφίστανται παρ' ὅλης τῆς προσπάθειας καὶ ἐπιτροπείαν τοῦ Σχεδίου.

Ἐν γένει δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι αἱ δημοσῖαι ἐπενδύσεις διέπονται ἀπὸ πολὺ ἀτελεῆ ὀρθολογισμόν. Αὐτὴ ἡ ἀτέλεια ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς ἀνεπαρκῆ προσπάθειαν τῶν κεντρικῶν ἀρχῶν καὶ εἰς καταχρήσεις τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Καὶ ἂν ἀκόμη αἱ κεντρικαὶ ἀρχαὶ καὶ αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ, ἦσαν εἰς πᾶσαν περιπτώσειν ἐμπνευσμένα ἀπὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον, θὰ ἐμποδίζοντο εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν πληροφοριῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὸ μέλλον, ὥστε νὰ προβοῦν εἰς μίαν πολιτικὴν ἐξ ὀλοκλήρου ὀρθολογικὴν.

Γ) Λόγῳ τοῦ ἀνεπαρκοῦς ὀρθολογισμοῦ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ καταλήγωμεν εἰς ἀποδοκιμασίαν τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Ἐξ Ἰσου καλῶς θὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ κρατικοποίησις παρουσιάζει εἰδικὰ πλεονεκτήματα ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπενδύσεις.

Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα περιστρέφονται περίξ τριῶν θεμάτων.

α) Ἡ κρατικοποίησις διευκολύνει τὴν προσαρμογὴν τῶν τοιμῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς ὀπισθοδρόμησιν. Συμβαίνει πράγματι, ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς τεχνικῆς, ἡ ἐμφάνισις νέων ἀγαθῶν, ὁ ἀπλὸς κορεσμὸς τῆς καταναλώσεως ἐπιφέρουν τὸν καθορισμὸν ὀρίων εἰς τὴν περίπτωσιν μερικῶν δραστηριοτήτων καὶ σχετικὴν μείωσιν τῆς σημασίας μερικῶν κλάδων.

Κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν φαινόμενα αὐτοῦ τοῦ εἶδους παρετηρήθησαν εἰς τοὺς κλάδους τοῦ ἔνθρακος, εἰς τὴν ὕφαντουργίαν μὲ φυσικὰς πρῶτας ὄλας καὶ τὴν ἀλευροβιομηχανίαν.

Ἐς μερικὰς περιπτώσεις οἱ ἰδιῶται ἐπιχειρηματῆαι κατορθώνουν νὰ προβοῦν εἰς νέαν ἀναπροσαρμογὴν. Ἡ πείρα δεικνύει ὅμως ὅτι αὐτὸ προσποθεῖται προσπάθειαν, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶναι πάντοτε διατεθειμένοι ν' ἀναλάβουν. Παρατηροῦμεν ὅτι τότε συνασπίζονται μὲ τὸ προσωπικὸν τῶν διὰ νὰ ἐξασκήσουν πίεσιν ἐπὶ τοῦ κράτους πρὸς λήψιν μέτρων προστασίας καὶ διατηρήσεως εἶδους δραστηριότητος ἢ βαθμῶν δραστηριότητος, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι σύμφωνα πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον.

Ἡ κρατικοποίησις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτὴν τὴν νοσηρὰν θέλησιν διατηρήσεως μίαν ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς. Τὸ κεφάλαιον δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τοὺς διοικητάς, οὔτε εἰς τοὺς διευθυντάς. Αὐτοὶ δὲν ζημιώνουν συνεπεῖς τῆς ἀπωλείας του. Ἄναμφιβόλως δοκιμάζουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διατηροῦν μίαν κατάστασιν, ἡ ὁποία τοὺς ἐξασφαλίζει δύναμιν. Ἀλλὰ ἡ ἀναπροσαρμογὴ τοῦ κλάδου τοὺς ἰκανοποιεῖ.

Ἐπίσης ἡ πείρα δεικνύει ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ἐγκατάλειψις μερικῶν γραμμῶν σιδηροδρομικῶν, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν ἀσύμφοροι κατόπιν τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὀδικῶν μεταφορῶν, ἐξετελέσθη εὐκολώτερον καὶ ὀρθολογικώτερον ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν ἑταιρείαν τῶν γαλλικῶν σιδηροδρόμων παρά ἀπὸ τὰς ἰδιωτικὰς ἑταιρείας πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Κατὰ τὸ αὐτὸν τρόπον φαίνεται ὅτι ἡ Δημοσία ἐπιχειρήσις τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Γαλλίας προ-

σηρμόσθη εἰς τὴν ὑφείσιν εὐκολώτερον μὲ ζημίας χρηματικὰς καὶ μὲ κοινωνικὰς δυσκολίας μικροτέρας ἀπὸ τὰ βελγικὰ, ἀνθρακωρυχεῖα τὰ ὁποῖα ἔμειναν εἰς χεῖρας ἰδιωτικῶν επιχειρήσεων. Τὸ γεγονός εἶναι ἀκόμη περισσότερο χαρακτηριστικόν, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι, μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1914, αἱ ἰδιωτικαὶ ἔταιρειαὶ ἐχρησιμοποίησαν τὰς πολεμικὰς ἀποζημιώσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον διὰ τὰ προβοῦν εἰς ἀνασυγκρότησιν ἀκριβῶς ὅπως πρὶν τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Αὐτὴ διεξήχθη ἀκριβῶς ὅπως πρὶν καὶ δὲν ἔγινε προσπάθεια ἀξιόλογος διὰ τὸν συγχρονισμὸν καὶ διὰ τὴν συμπίεσιν τῆς δαπάνης παραγωγῆς. Κατὰ ταῦτα οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν ἐπωφεληθήσαν ἐκ τῶν περιστάσεων διὰ τὰ δημιουργήσασιν συνθήκας μᾶς ἰσορροποῦ διαχειρήσεως, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς τεχνικὰς καὶ οἰκονομικὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι ἐπῆλθον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν επιχειρήσεών των.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἡ μεταβίβασις εἰς τὸν δημόσιον τομέα παντὸς κλάδου, ὁ ὁποῖος κινδυνεύει νὰ παρακμάσῃ, θὰ εἶναι ἐπιθυμητός. Ἐκ τὴν περίπτωσιν μικρῶν καὶ μεσαίων επιχειρήσεων δυνάμεθα νὰ διερωτηθῶμεν ἂν ἡ δημοσία διαχείρησις δὲν συνεπάγεται σημαντικὰς σπατάλας. Ἄλλὰ ἐπὶ σχετικῆς μεγάλῃς ἐκμεταλλεύσεως ἡ δημοσία ἐπιχείρησις φαίνεται εἰς περίπτωσιν ὑφέσεως νὰ παρουσιάσῃ πλεονεκτήματα διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν επενδύσεων.

β) Ἡ κρατικοποίησις εἰς δευτέραν μοῖραν ἐπιτρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐπέκτασις τοῦ κλάδου, ἔστω ἂν ἡ ἀπόδοσις εἶναι χαμηλὴ.

Τρεῖς τοῦλάχιστον περιπτώσεις πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν.

1) Δυνατὸν νὰ πρόκειται περὶ νεοῖδρυομένων βιομηχανιῶν, τῶν ὁποίων τὸ κόστος εἶναι πρὸς στιγμὴν ὑψηλόν, ἀλλὰ εἶναι σημαντικόν διὰ τὸ κράτος νὰ τὰς διαθέτῃ διότι μετὰ μίαν περίοδον προσαρμογῆς, θὰ καταστοῦν ἀποδοτικαὶ καὶ θὰ διευκολύνουν τὴν ἀνάπτυξιν ἄλλων βιομηχανιῶν χρησίμων.

2) Δυνατὸν νὰ πρόκειται ἐπίσης διὰ παραγωγὴν σύμφωνον πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον ἢ ὁποῖα δὲν ἀποδίδει, διότι τὸ κοινὸν ἀρνεῖται ἢ ἀδυνατεῖ νὰ καταβάλλῃ τὸ ἐνδεδειγμένον ἀντίτιμον. Τοῦτο συμβαίνει μὲ τὰ νοσοκομεία. Ἡ δαπάνη τῆς περιθάλψεως αὐξάνει μαζὶ μὲ τὴν πρόοδον τῆς τεχνικῆς. Τάξεις κοινωνικὰς τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἄλλοτε ἠδύνατο νὰ καταβάλουν αὐτὴν τὴν δαπάνην, δὲν εἶναι πλέον εἰς θέσιν.

3) Δυνατὸν νὰ πρόκειται τέλος, καὶ αὐτὸ εἶναι ὀλιγώτερον παραδεκτὸν περὶ δημοσίων κλάδων, ὅπως τῶν μεταφορῶν, οἱ ὁποῖοι προμηθεύουν εἰς τοὺς ἰδιώτας προϊόντα ἢ ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν δαπάνην παραγωγῆς των. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν οἱ ἰδιῶται, οἱ ὁποῖοι τὰ προμηθεύονται ἢ τὰς χρησιμοποιοῦν ἐξασκοῦν πίεσιν διὰ τὴν καθιέρωσιν τιμολογίων χαμηλοτέρων ἀπὸ ὅτι ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰς δαπάνας των.

Ἐπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ὅταν ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐγκαταστάσεως εἶναι χαμηλὴ ἀλλὰ ἀρκετὰ πλησίον τῆς συνήθους, ἡ παρέμβασις ἐμμέσως τοῦ δημοσίου ὑπὸ μορφήν δανείων μὲ χαμηλὸν τόκον, δύναται νὰ ἀρκῇ. Τοιοῦτοτρόπως τὰ

δάνεια του Ταμείου οίκον. και κοινωνικής αναπτύξεως επέτρεψαν να δημιουργηθῇ βιομηχανία τεχνιτοῦ ελαστικοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 3ου σχεδίου.

Ἄλλὰ δταν ἡ ἀπόδοσις ἀπέχει πολὺ καὶ συνεχῶς τῆς τρεχούσης, ἡ πείρα δεικνύει ὅτι ἡ βοήθεια ἢ ἡ ἐπιχορήγησις πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν τείνει νὰ διαιωνισθῇ χωρὶς ἀποτελεσματικότητα. Αἱ ἐπιχειρήσεις ἀναζητοῦν ἀπλῶς νὰ διατηρήσουν αὐτὴν τὴν πηγὴν εἰσοδήματος. Ἐπὶ πλέον οἶαδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ περιπλοκὴ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν τεθέντων ἐλέγχων δὲν εἶναι ποτέ βέβαιον ὅτι ἡ παραχωρηθεῖσα βοήθεια χρησιμεύει ἀληθῶς δι' ἀνάπτυξιν τῆς ἐπενδύσεως καὶ ὄχι διὰ τὴν αὐξησιν τῶν κερδῶν. Ἐπίσης θὰ ἠδυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ 1936, πρὸ τῆς κρατικοποιήσεως τῶν Γαλλικῶν ἑταιρειῶν τῶν σιδηροδρόμων ἢ ἐπιχορήγησις ἀπετέλει τὰ 50% τῶν εἰσπράξεων ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεώς των. Διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως περὶ δημιουργίας τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας τῶν Γαλλικῶν σιδηροδρόμων.

Ἐν συμπεράσματι ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας μετὰ τὴν ἀτελεῖ τεχνικὴν τῆς βοηθείας πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα, ἢ ὅποια δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἐλέγχους πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν κερδῶν εἰς τὸ σύνολον, ἢ κρατικοποιήσις ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς κλάδους μετὰ χαμηλὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐπενδύσεων πρὸς μεγάλην ἐνίσχυσιν τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν.

4) Τέλος ἡ κρατικοποίησις ὀδηγεῖ εἰς αὐξησιν καὶ εἰς ὀμαλὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπενδύσεων ἐντὸς τῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἐπένδυσις ὅπως γνωρίζομεν ἐπηρεάζει τὴν ἔντασιν τῆς δραστηριότητος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας. Ἐπαρκὲς ὕψος ἐπενδύσεων εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς. Καλὴ κατανομὴ τῶν ἐπενδύσεων εἶναι ἀπαραίτητος ὥστε, ἡ παραγωγικότης τῶν διαφόρων κλάδων νὰ αὐξάνη, κατὰ τρόπον ἀρμονικὸν καὶ διὰ νὰ μὴ ἐμφανισθῶν οἰκονομικὰ ἀδιέξοδα.

Τὰ πατροπαράδοτα μέσα ἐνεργείας, τὰ ὅποια διαθέτει τὸ Κράτος διὰ νὰ ἐπιδράσῃ τὰς ἐπενδύσεις, ἴσῃ τοῖς δημοσιονομικῇ πολιτικῇ καὶ ἢ πολιτικῇ πιστώσεων παρουσιάζουν, θὰ ἔλεγον, θλιβεράν ἀσυμμετρίαν. Εἶναι ἀσφαλῶς ἀποτελεσματικὰ πρὸς περιορισμὸν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων αἱ ὅποια κρίνονται ὑπερβολικαί εἰς καθωρισμένους τομείς ἢ εἰς τὴν ἀνισοῦσαν φάσιν τοῦ κύκλου. Τὸ ἄντικθιν εἶναι συχνὰ ἀνεπαρκεῖς, δταν πρόκειται νὰ προκαλέσουν ἀναζωογόνησιν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων. Παρ' ὅλην τὴν μείωσιν τῶν φόρων καὶ τὰ δάνεια μετὰ χαμηλὸν τόκον, αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν θὰ προβοῦν εἰς ἐπενδύσεις ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως πιστεύουν ὅτι αἱ ἐπενδύσεις θὰ προκαλέσουν ζημίας ἢ κέρδη μέτρια.

Ἡ ἐπένδυσις τῶν δημοσίων ἐκμεταλλεύσεων ἐπιτρέπει νὰ ὑπερνηκῆσῃ

αὐτὴν τὴν δυσκολίαν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ θετικώτερον τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς οἰκονομίας.

Κατὰ ἓνα τρόπο, πλέον γενικόν, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὴν κρατικοποίησιν δύο πλεονεκτήματα εἰς τὸν τομέα τῶν ἐπενδύσεων: 1) τείνει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πρόθεσιν δι' ἐπένδυσιν, 2) τείνει νὰ διευκολύνῃ τὴν χρηματοδότησιν τῶν ἐπενδύσεων.

1ον) Ἐὰν ἡ κρατικοποίησις τείνει ν' αὐξήσῃ τὴν πρόθεσιν δι' ἐπένδυσιν, ὑφίεται πρῶτον, εἰς τὸ ὅτι οἱ τεχνικοὶ ἔχουν περισσότερον παρά οἱ κεφαλαιούχοι τὴν τάσιν νὰ προάγουν τὴν τεχνικὴν πρόδοον καὶ νὰ αὐξάνουν τὴν παραγωγικὴν ἰκανότητά. Ἡ ἐξήγησις εἶναι ὅτι ἂν οἱ τεχνικοὶ ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐπενδύσεων, ἐν τούτοις εἶναι ὀλιγώτερον εὐαίσθητοι ἀπὸ τοὺς κεφαλαιούχους. Κατορθῶνουν νὰ ὑπερνικήσουν εὐκολώτερον ἐμπόδια γαμικὰ καὶ δημοσιονομικά, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἐπιβραδύνουν τὰς ἐπενδύσεις. Τέλος ἐκ τῆς μορφώσεώς των καὶ εἰδικώτερον ἐκ τοῦ λόγου ὅτι εἶναι τεχνικοί, χαίρονται περισσότερον εἰς τὸ νὰ πραγματοποιοῦν ἐγκαταστάσεις, σμιφώνους πρὸς τὰς πλέον προσφάτους ἀνακαλύψεις.

Ἐξ ἄλλου, αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις ἐξασκοῦν διὰ τῶν παραγγελιῶν καὶ διὰ τῶν προδιαγραφῶν, ἐπιρροὴν πολὺ σημαντικὴν ἐπὶ τῶν ἐπενδύσεων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὅποια εἶναι προμηθευταὶ των. Ἡ Δημοσία Ἐπιχειρήσις Ἡλεκτρισμοῦ τῆς Γαλλίας, ἡ Δημοσία Ἐπιχειρήσις τῶν Ἀνθρακωρυχείων τῆς Γαλλίας καὶ ἡ Ἐθνικὴ Ἐταιρεία τῶν γαλλικῶν σιδηροδρόμων ὕψησαν τὴν βαρεῖαν διαμνηχανίαν ἡλεκτρικῶν εἰδῶν εἰς τεχνικὴν εἰδικευσιν καὶ εἰς ὀρθολογικὴν ἀνάπτυξιν. Αὐτὴ ἡ ἐνέργεια γίνεται εὐκολώτερον ἀποδεκτὴ, ἐφ' ὅσον πρόκειται διὰ σημαντικὰς παραγγελίας, αἱ ὅποια κατανέμονται ἐπὶ σειρὰν ἔτων. Οἱ προμηθευταὶ ἔχουν μίαν ἀσφάλειαν διὰ τὸ μέλλον καὶ δύνανται εὐκολώτερον νὰ θέσουν τὰς βάσεις διὰ τὴν παραγωγὴν νέων εἰδῶν.

2ον) Ἡ κρατικοποίησις ἐξ ἄλλου διευκολύνει τὴν χρηματοδότησιν.

Μεγάλον μέρος τῶν ἐπενδύσεων τῶν ἰδιωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων γίνεται διὰ τῆς αὐτοχρηματοδοτήσεως. Διὰ τὸ ὑπόλοιπον αἱ ἐπιχειρήσεις ἀναγκάζονται νὰ προσφεύγουν εἰς πιστώσεις. Ὑπάρχει ὄριον μέχρι τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ δανεισθοῦν διὰ λόγους εὐκόλως ἐννοουμένους καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις διστάζουν νὰ τὸ ὑπερβοῦν. Αὐτὸ τὸ ὄριον διαφέρει κατὰ κλάδους. Εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, ὡς σύγολον, δεχόμεθα ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ καλύψουν περισσότερον τῶν 25% τῶν παραγωγικῶν τῶν ἐπενδύσεων διὰ δανείων ἢ ἐξωτερικῶν πιστώσεων. Αὐτὸς ὁ γενικὸς μέσος ὁρος ἀναμφιβόλως δὲν ἔχει παρά μίαν περιωρισμένην σημασίαν.

Δυνάμεθα ὁμῶς νὰ ὑπολογίσωμεν ὅρια κατὰ κλάδους λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἰδιορρυθμίας αὐτῶν. Κατὰ ταῦτα τὸ ὄριον τῆς ἀνωτάτης δανειακῆς ἐπιβαρύνσεως πολλάκις δὲν τηρεῖται εἰς τὴν πρακτικὴν.

Ἡ κρατικοποίησις ἐπιτρέπει νὰ ὑπερβῶμεν τὸ ὄριον αὐτό. Ὁ ἰδιοκτῆτης

μιας ιδιωτικής επιχείρησης αναζητεί κανονικῶς καὶ νομίμως νὰ μεγιστοποιήσῃ τὰ κέρδη του. Ἐχει τὴν τάσιν νὰ ἀπορρίπτῃ πᾶσαν ἐπένδυσιν, ἢ ὁποία χωρὶς νὰ ἐξαφανίξῃ τὰ κέρδη, δὲν τὰ μεγιστοποιεῖ. Οἱ διευθύνοντες μίαν δημοσίαν ἐπιχείρησιν ἐνδαφέρονται μόνον, κατὰ γενικὸν κανόνα, εἰς τὸ νὰ ἰσοσκελιζοῦν τὸν προϋπολογισμὸν των. Δύνανται λοιπὸν νὰ ὠθοῦν τὴν ἐπένδυσιν εἰς τὸ μέγιστον χρησιμοποιῶντας ὅλα τὰ μέσα χρηματοδοτήσεως, ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶναι δαπανηρά, ἐφ' ὅσον ἡ προσφυγὴ εἰς αὐτὰ τὰ μέσα δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐλλείμματος. Ἐπίσης ἡ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις δὲν ἐδίστασαν νὰ δανεισθοῦν εἰς εὐρείαν κλίμακα καὶ τὸ ὕψος τῆς δανειακῆς ἐπιβαρύνσεως εἶναι κατὰ μέσον ὅρον ἀνώτερον τοῦ τῶν ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τελικῶς φαίνεται ὅτι δυνάμεθα ὑπὸ τὸν ἕνα συμπεράσματος νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀκόλουθον διαπίστωσιν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐπένδυσιν τῶν δημοσίων γαλλικῶν ἐπιχειρήσεων.

Αὐταὶ αἱ ὁποῖαι ἀσχοῦν τὴν δραστηριότητά των εἰς τὸν λεγόμενον ἀνταγωνιστικὸν τομέα καὶ ὁ ὅποιος εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι ὀλιγοπωλιακός, ὑφίστανται τὴν πίεσιν τῆς ἀγορᾶς καὶ παρ' ὅλην τὴν διαφορὰν τῶν θεσμῶν ἐφαρμόζουσι πολιτικὴν πολὺ συγγενῆ πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Δι' ὅσας ἔχουν μονοπώλιον εἶναι δυσκολώτερον νὰ διατυπωθῇ κρίσις. Ἡ πείρα τῶν γαλλικῶν ἐπιχειρήσεων δεικνύει ὅτι τείνουσι νὰ ἐπιτύχουν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους εἰς τὸ πεδίον τῆς χρηματοδοτήσεως, προνόμια τὰ ὁποῖα δὲν δικαιολογοῦνται πλήρως. Παρ' ὅλας τὰς μεγάλας προσπάθειάς, δὲν ἐπιτυγχάνουσι εἰς τὸν τομέα τοῦ συντονισμοῦ τῆς παραγωγῆς ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ὑποκαθισταμένων ἀνὰ μεταξὺ των παρὰ ἀνεπαρκῆ ὀρθολογισμὸν. Ἐν τούτοις διατηροῦν εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις κυρίως διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς αὐξήσεως τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος, πλεονεκτήματα ἔναντι τῶν ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.